

leen in het
oof in den

waan van
had den
vragen
vroeg weer.
Pascal aan-
kste wezen

healal
erpletteren;
de, om hem
healal hem,
doodt, om-
het heilal
ls".

het zulks
van Augus-
et antwoord
an spreekt

geerte ge-
altijd weer
f. Pos, toen
nig heil kon
ensch alleen
twoord mag
oza doet ons
zaamheid",
der hel van

is, de stad,

otsch paleis.

het is alles

s onbewoon-

in dat huis,

naar Hegel

wordt, den

wonen. En

wijsheid van

geer Ovink

ten slotte

geschiedenis,

moest ver-

de empirist,

voltooid, de

verstandiger

naar ieder

kele mensch

net brood en

en moet zijn

van naardat

voorgezegd

bewoonbaar?

het slot op

ort en komt

gen werkelijk

zonder fraal.

mensch" op

Wij? Wel "hij

draagteken".

ch is een on-
der geen zin,
ft hem boven

stige geweten

t kan zoeken.

dit beteekent

concentratie-

ntreden.

ij is aan dat

en Nietzsche

ekend; deze

n hebben ge-

wijsheid, die

Barth. Maar

toegenegen

MARNIX.

1 Januari 1948.

getrokken door

Medan-bulletin

per in Holland

ten doel had

bejuichen. Wat

is, dat volgens

gegeven dat, zij

ehandeling van

strent het lage

in Indië, over-

in dit opzicht

vermeld mogen

dat het Ned. leger in Indië t.o.v. dat van andere landen in moreel opzicht nog een goed figuur slaat, al trek ik dit zelfs nog in twijfel.

Hoe het ook zij, het lijkt mij het voeren van een struissvogelpolitiek om een bezoeker, zoals b.v. den Min.-President Dr. Beel bij zijn bezoek aan het Mil. Hospitaal te Medan in letterlijken zin, zaal B te doen voorbijlopen, waar in hoofdzaak patiënten met venerische ziekten lagen, en zonder meer aan deze kwestie voorbij te gaan.

Met dit voorbeeld heb ik tevens de kern van het vraagstuk aangeroerd. Dat, hoewel er in ruime mate voorbehoedsmiddelen worden verstrekt, het aantal gevallen van geslachtsziekten hier en daar ontastellende vormen aanneemt, stemt toch wel tot nadenken. Zo heeft b.v. een onderdeel (bestaande uit ± 200 man) dat momenteel door N. Sumatra verspreid ligt en vóór de acties in het afgevoeren jaar in moreel opzicht geen slechte reputatie had, gedurende het laatste half jaar onder zijn manschappen ± 50 slachtoffers van venerische ziekten geteld. Weliswaar zijn deze patiënten inmiddels, dank zij de medische zorg, voor het meerendeel genezen, maar overigens duidt dit cijfer, dat tenslotte maar een deel uitmaakt van het aantal, dat, met behulp van de toegepaste voorbehoedsmiddelen, zonder lichamelijke gevolgen de bordeelen te Medan, Siantar en elders bezoekt, niet op een al te hooge moraal.

Bij het zien van dit alles rijst bij mij de vraag of dit nu werkelijk, evenals het leger op zichzelf, een noodzakelijk kwaad is, dat daaraan onafscheidelijk verbonden is. Ligt dit niet voor een groot deel aan de legerleiding? Immers, kan men over 't algemeen gesproken, van een soldaat een hooge moraal verwachten als zijn meederij, die, volgens het reglement betr. de krijgstuicht, in goed gedrag het voorbeeld moet geven, zich niet alleen herhaaldelijk aan sterke drank te buiten gaat, maar ook in zedelijk opzicht, al is hij dan meestal niet op de bordeelen aangekomen, zich misdraagt?

Een andere oorzaak, die hopelijk door het streven van de Koningsbergen zal afnemen, is ongetwijfeld het schrijnend tekort aan veldpredikers.

Indien men het bestrijden van venerische ziekten aan sommige militaire artsen zou overlaten, zouden wij misschien in moreel opzicht van kwaad tot erger vervallen, van de voorbehoedsmiddelen tot het onder medische controle staande bordeel.

Laat dit dan ook voor het Nederlandsche volk, en niet in het minst voor de kerk, een aansporing zijn om alle pogingen in het werk te stellen de militairen in Indië af te houden, niet alleen van bovengenoemde, maar ook van andere weinig veredelende gelegenheden zoals dansingen en bioscopen die hier overigens tot dusver de voornaamste ontspanningsmiddelen vormen.

En tenslotte, laat men de militairen vooral in het gebied niet vergeten!

U bij voorbaat beleefd dankend,

Hoogachtend

J. M. DE JONG, Sid. 1e kl.,

9e afd. Veldartillerie K.L., Medan.

Van Goeden Vrijdag en Paschen.

Het weekblad „In de Waagschaal" (barthiaansche redactie) bevat een artikel van ds K. H. Kroon over de lijdensprediking. Merkwaardig ouderwetsch is deze passage uit het begin:

Een der eerste gedachten nu, die in dit verband plegen op te komen, is deze: de lijdensprediking is alleen maar goed, wanneer zij de volle nadruk laat vallen op de justitie, de rechtvaardiging van de zondaar. De „verzoening door het bloed van Golgotha", zo zegt men dan, is het beslissende in de lijdensprek. En inderdaad, wie zal ontkennen, dat het er op aankomt, het geheel enige van Christus' lijdenspreken te prediken? Wie zal willen loochenen, dat elke lijdensprek, die niet de volledige en alleen-geldige plaatsbekleding van de lijdende Christus verkondigt, onbijbels is en armelijk? De tijd is voorbij — of behoort althans voorbij te zijn — dat wij, uit schrik voor een verkeerd voorgedragen of verkeerd begrepen „bloed-theologie" meenden te moeten afschudden naar de prediking van Christus' verheven marteldood of naar een diepe dankbaarheid, — gevoels weekkende schildering van Zijn geduld in tegenspoed en spot, ons ten voorbeeld gegeven. Integendeel, wij hebben juist in deze tijd radicaal de gekruisigde Christus te verkondigen als de geheel enige troost in leven en sterven. De vraag is echter, of de wijze, waarop wij het justificatorische, het rechtvaardigende en verzoenende karakter van Zijn lijdenspreken accentueeren, niet met zich meebrengt, dat wij, onnadankend, zowel van de wezenlijke inhoud van het lijdens-evangelie als van de wezenlijke nood van de huidige mens voorbij preken. Wij moeten immers bedenken, dat in de eerste plaats alle formuleringen omtrent Christus' lijdenspreken, die een geheim trachten te benaderen. Dat geldt ook van het juridische beeld van de „schuldbetaling". Het drukt de zaak, waarover het gaat, allerminst volledig uit!

Het zakelijk misleidende van deze passage ligt in het slot. Alle formuleringen zijn „SLECHTS" beelden, en ze blijven staan bij „TRACHTEN" nog maar in het „BENADEREN". Schrijver zegt: het „beeld" drukt de zaak niet VOLLEDIG uit. Daar zijn we 't over eens. Maar niet-volledige uitdrukking is wat anders dan alleen-maar-beelden de uitdrukking. De waarheid is niet volledig gezegd, maar is ze toch gezegd? Daarover loopt het in deze kwestie betreffende de waarde van bijbelsch leerproza. Trouwens: als de bijbel spreekt over schuldbetaling, dan is dat niet „juridisch", „Forensisch" klinkt al dadelijk anders.

De schrijver komt vervolgens tot den modernen

mensch met zijn „levens-gevoel" (existentieel filosofie). Hij merkt op:

Het huidige levensgevoel der meeste mensen heeft n.l. in eerste instantie veel meer van doen met de machten van lijdenspreken, dan met die van zonde en schuld. Het angstwekkende en brutale van dit zich stuk levende menschenbestaan, het ondoorzichtige en eenzame van onze in dit ten dode gedoemde bestaan geworpen existentie, zit de menschen veel meer aan de hals dan hun overtredingen en de straf daarop. Beter gezegd: ze kunnen onmogelijk het eigenlijke verband zien tussen beide — al willen ze het — omdat er inderdaad van het eerste naar het tweede geen behoorlijke denkweg leidt. En daarom staan ze veelal weerloos en innerlijk uitermate ondermijnd, in een soort van levens- en doodsmachten, waarin van een rechtvaardige God niets meer te bespeuren valt. Ze begrijpen allerminst, dat het besef van zonde en schuld juist een menselijke bevrijding inhoudt van alle bloot natuurlijk existensen, omdat hun dit besef niet meer uitsluitend als een bijbels besef bekend is, doch veeleer als een natuurlijk minderwaardigheidsgevoel van het alderdierend creatuur. Ze kunnen veelal met geen mogelijkheid meer verstaan, dat besef als zonde, straf, schuld, verzoening, rechtvaardiging, heiliging, voor zover ze legitiem bijbels zijn, bevrijdende gevolgen zijn van de kennis van Christus' plaatsbekledende lijdenspreken, en juist geen voorwaarde daartoe? Hoe vaak wordt hun immers nog gepredikt, dat ze (vóórdat ze Christus kunnen kennen) „arme zondaren" moeten worden „in zichzelf"?

„Ze kunnen" het verband niet zien, zegt ds Kroon. Want er leidt geen behoorlijke denkweg van het een naar het ander. Maar is er ook een behoorlijke openbaringsweg gegeven om het denken te bevelen? Daarover loopt de kwestie. De schrijver zegt: ze kunnen niet. De Dordtsche Leerregele: ze willen niet. Want die gelooven wel aan dien openbaringsweg.

En dit onderscheid in al of niet gelooven aan den openbaringsweg wreekt zich. Deze schrijver denkt van de ellende te gering (niet willen wijkt voor niet-kunnen) en dus van de verlossing ook. Hij ziet al bevrijding in „b e s e f f e n". Wij zien deze pas in geloofs-kennis, die wat anders is dan een bundel besefpen. Met de laatste woorden van 't citaat zijn we het eens, maar op geheel andere gronden.

Nu de toepassing:

Veel meer dan tot dusver zullen wij de moed hebben, welbewust onze confessionele zuiverheden ten achter te stellen bij de bijbelsche zuiverheid. Want bijbelsche zuiverheid elst van ons in deze tijd, allereerst de nadruk te leggen op Christus' lijdenspreken als verzoenende openbaring van de rechtvaardigheid Gods tegenover de onrechtvaardige, stomme en gruwelijke levens- en doodsmachten. Wij zullen weer allereerst het lijdens-evangelie moeten prediken als bevrijding uit de heidenen besefpen, die door de kosmos, de existentie als zodanig, gewekt worden, meer dan dat wij bezig blijven met de bevrijding van de „vloek der wet" te prediken. Beter gezegd: wij zullen over het laatste genoemde alleen mogen spreken nadat het eerste volle nadruk heeft ontvangen en er mee in verband is gebracht, Christus als de geheel enige en volstrekte drager van ons lijdenspreken en onze dood, meer dan van onze schuld en onze zonde, is (hoe vreemd het misschien ook klinken moge) de allereerste en voornaamste gestalte waarin Hij in deze tijd in de prediking Zijner gemeente naar voren moet treden en naar onze overtuiging wil treden.

Voor ons „besef" moet confessionele zuiverheid de bijbelsche zijn, verkregen door genade. En Christus' lijdenspreken is voor bijbelsche-confessionele zuiverheid geen verzoenende openbaring van iets. OPENBARING VERZOENT NIET, ondanks Karl Barth's met woorden spelende bewering van het tegendeel.

Want deze opvatting is een terugstooten van christenmenschen in een heidenen sch verzoeningsbesef. Ook de heidenen konden vertellen, dat God „verzoent" door over den afstamersbrug te komen enkel reeds door te spreken. Maar christenen leerden, dat Hij pas verzoent, als Hij over de schuld in liefde en rechtmatig zwijgt. Gods spreken is nog geen verzoening; deze is 't inslaan van den rechtsweg die Hem tot het vreedzaam spreken machtigt uit zijn eigen vastgestelde bevoegdheid of exousia. K. S.

Isollement.

Er is een merkwaardig-fel, d.w.z. onbeheerscht en tot verantwoording machteloos synodocratisch orgaan, Zeeuwse Kb. Daarin schrijft ds C Stam (na eerst vermeld te hebben een amsterdamsche vergadering die protest inbracht tegen de communistische staatsgreep in Tsjecho Slowakije):

Hetzelfde nr. van „Trouw", van 6 Maart j.l., bracht ook het verslag van de rede van Prof. Dr K. Schilder, gehouden op het congres van de Unie van Geref. Studenten aan Openb. Universiteiten. Bekend onder de naam: S. S. R. Prof. Schilder heeft zijn academisch gehoor vooral teruggeleid naar de leerregels van Dordt, het opgedrongen isollement aangewezen, hierom noodzakelijk, dat de onwedergeborene alle licht haat.

Begrijpen we het korte verslag van zijn rede goed, dan heeft deze geleerde spreker feitelijk critiek geoeft op het streven sedert de Reformatie, om in de onderbouw van de wetenschap zoveel mogelijk elkaar te vinden, terwijl men in de bovenbouw uiteenging. Daartegenover stelde hij, dat Dordt elst, ook isollement in de onderbouw. Wanneer Prof. Schilder dat gezegd heeft, om b.v. de noodzaak ook van het Chr. Middelbaar onderwijs aan te tonen, zijn we dat geheel met hem eens. Liever had ik het dan meer duidelijk en concreet gelezen. Mocht hij bedoeld hebben, dat op geen gebied enige samengang mogelijk is, dan zal dit.

juist voor het gehoor van S. S. R., toch wel een merkwaardige indruk hebben gemaakt. Want zij zoeken, juist voor de bovenbouw, leiding, wat nog meer is dan samenwerking, bij Hoogleraren die in overgrote meerderheid totaal andere levensovertuiging zijn toegedaan. Een leiding, die zij wel moeten aannemen, zullen zij ooit als ingenieur, arts, enz. in de maatschappij worden geplaatst.

Men kan de vraag opwerpen, of dan in alle ernstig bedoelde wetenschap, buiten onze kring, geen waarde-elementen, zelfs waarheids-elementen, worden gevonden. M.a.w., hier is het vraagstuk van de Gemene Gratie ten volle in geding. Uitgaande van de gedachte van Prof. Schilder, zou men het samenspreken op bovengenoemde vergadering in Amsterdam, kunnen, misschien zelfs, moeten veroordelen. En, waar het einde is van zijn consequentie, valt nog niet te zeggen. Misschien wel de grote terugtocht uit het hele leven, naar een kring van gelijkdenkenden. Die dan mogelijk tot de, voor haar, gelukkige gedachte komt, dat bij haar, en bij haar alleen, waarheidsmonopolie en waarde-element, beide voorhanden is.

Dat hier eenzelfde gevaar voor hoogmoed dreigt, als Prof. Schilder bij het aannemen van de „fides generalis" (algemeen geloof) ziet, valt toch niet moeilijk om te constateren. En dat hier een ernstige miskenning kan zijn van serieuze worsteling in het leven om de waarheid, is eveneens waar. We moeten oppassen, om niet met een strak schema het hele leven te willen binden. Dit zal in de ernstige tijden, die Prof. Schilder ziet naderen, weinig oplossing brengen, maar wel voortdurend groter wordende verwijdering geven. Het Christendom mag toch zeker de eindtijd niet forceren, door zelf de positie in te nemen, waarin de wereld haar eindelijk zal brengen.

Afgaande op de indruk, welke beide verslagen geven, dunkt ons „de greep" in Amsterdam zeker meer profetisch dan op de laatste dag van het congres van S. S. R.

Schrijver heeft dus niet meer dan 'n „indruk", maar vindt hem toch der publicatie waard.

Maar als hij twijfelt aan het profetisch karakter eener rede (en dit lever daar zoekt, waar dr Okma van de V. U. een hoogleraar der Stedelijke Universiteit van Amsterdam „aanvult" (!!!)), waarom denkt hij bij een niet-authentiek verslagje van een gesproken rede niet aan wat van de hand van den spreker gedrukt staat? Al jaren lang? En nog pas herdrukt?

Had hij daarin gelezen, en kende hij zelf de Dordtsche Leerregele goed, dan zou hij niet schrijven, dat Dordt (ook) in den onderbouw isollement EISCHT. Integendeel: God verbiedt dat. Hij gebiedt iedereen, al de door Hem ontstoken lichten te eerbiedigen, en er dankbaar gebruik van te maken. Maar Dordt constateert, dat de onwedergeborene mensch dat niet wil. Hij haat het Evangelische licht, haat het licht der wet, haat het licht der natuur. Hij bezoedelt dat, houdt het ten onder en isoleert dus ZICH van de gehoorzamen. Net zoals ds Stam ZICH isoleerde van de gehoorzamen in de vrijmaking. Net zoals de synodocratische gemeenschap zich isoleerde van ons (want het is natuurlijk dwaasheid, het zich-al-of-niet-geïsoleerd hebben te laten afhangen van het percentage).

En wat te zeggen van dat geoeer over onder- en bovenbouw, over middelbaar en hooger onderwijs? Denkt schrijver heusch dat het „natuurlijk licht" alleen te maken heeft met den onderbouw, of 't „lager" onderwijs?

Waar haalt iemand die niet eens de Dordtsche Leerregele inzake dat natuurlijk licht dadelijk herkent in zoo'n verslagje, den moed vandaan, te spreken van een „strak schema"? De belijdenis laten spreken, en belijden — is dat een strak schema?

Ik heb rare aanvallers, zoo af en toe. Dat is niet erg.

Maar de V.U. heeft rare helpers. Dat is wel erg. Deze heeren lezen niet meer de belijdenis in en voor en tegenover de V. U. En als ik het dan doe voor S. S. R. dan kijken ze nog beteuterd ook. Zulke stukjes zijn meer ontdekkend, dan een reeks verschuivingen in de personalia.

K. S.

Wij zeiden te veel....

Onze lezers herinneren zich dat ik onlangs prof. Veenhof's artikelen over de „bezwaarden in en onder de synodocratie" qualificeerde als handelend over „memfomai-zeggens" in en onder de synodocratie („memfomai" = het gaat niet goed).

Tot mijn spijt heb ik me toen niet juist uitgedrukt.

Ik had niet mogen spreken van „memfomai-zeggens". Hoogstens van „memfomai-mompelaars".

Maar zeggen, wel, wel, dat is zooveel gewaagd..... Men weet ginds van zwijgen.

Let maar eens op, hoe men zich gedraagt tegenover het boek van ds Feenstra. Mag het tot de schare doordringen dat hij niet in overeenstemming is met 1944-1946? Dat hij zou moeten geschorst worden door die zelfde classis, die 'n candidaat wegstuurde?

Waar denkt U over? De massa wakker maken? Recht doen? Houd op. Hoor wat de Vellenga over Feenstra's boek schrijft in Geref. Kbl. Dr. en Ov.:

Het boek van ds Feenstra van Scheveningen heeft een uitstekende naam onder ons. Het is in menige boekenkast te vinden en op de jeugdverenigingen is het bij de behandeling van de geloofsbelijdenis wel de bron. Het kan niemand verbazen, dat er nu dan ook een nieuwe druk nodig was. En het stemt tot dankbaarheid, dat de firma Kok deze heruitgave op zich genomen heeft en op zo keurige wijze verwerkelijkt.